

‘... เห็นตรงนะเห็นอย่างไร เห็นตรงไม่คด
เห็นทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์
ว่าทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์นั้นไม่ใช่ทางอื่น
มีทางเดียว ทางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย
เดินไปในกลางทางนั้น ...’

รวมพระธรรมเทศนา พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)

กัณฑ์ที่ ๖๑

อริยชนคาถา

๒๓ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๘

◆ ◆
นมโหม ตสฺส ภควโต อรหโต สมหาสมพุทฺธสฺส (๓ ทน)

ยสฺส สทุฐา ตถาคเต
 สิลญจ ยสฺส กลฺยาณํ
 สงฺฆे ปสาโท ยสฺส ตฺถิ
 อทฺธิทฺโถติ ตํ อาหุ
 ตสฺมา สทุฏญจ สิลญจ
 อนุยฺยเชถ เมธาวิ

อจลา สุปฺติภูจिता
 อริยกนฺตํ ปสฺสิตํ
 อชฺชภูตญจ ทสฺสนํ
 อโฆมนตสฺส ชีวิตํ
 ปสาทํ ฌมฺมทสฺสนํ
 สรํ พุทฺธาน สาสนนฺติฯ

ฐ.อ.ป.(บาลี) ๓๓/๑๗๔/๓๘๕-๓๘๖

ณ บัดนี้ อาตมภาพจักได้แสดงธรรมิกถา แก่ด้วยอริยชนคาถา วาจาเครื่อง
 กล่าวถึงทรัพย์อันประเสริฐ พระคาถานี้ การย่อย่อเนื้อความแห่งธรรมเทศนาของพระ
 รัตนตรัยยกไว้ในที่นี้ จะชี้แจงแสดงตามวาระพระบาลี คลี่ความเป็นสยามภาษาตาม
 มติยาธิบาย พอเป็นเครื่องปฏิบัติการประทับประคองสนองศรัทธา ประดับสติปัญญาซึ่ง
 คุณสมบัติของท่านผู้ศรัทธาทั้งบรรพชิต บรรดามาสโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า

เริ่มต้นตามวาระพระบาลีด้วย ยสฺส สทุฐา ตถาคเต อจลา สุปฺติภูจिता
 ความเชื่อของบุคคลใดไม่กลับกลอก ตั้งมั่นดีแล้วในพระตถาคตเจ้า คือ ธรรมกาย
 สิลญจ ยสฺส กลฺยาณํ อริยกนฺตํ ปสฺสิตํ ศีลอันดีงามของบุคคลใดอันพระตถาคต
 เจ้าใคร่สรรเสริญแล้ว สงฺฆे ปสาโท ยสฺส ตฺถิ ความเชื่อของบุคคลใด ความเชื่อ
 ในพระสงฆ์มีอยู่แก่บุคคลใด อชฺชภูตญจ ทสฺสนํ ความเห็นตรงมีอยู่แก่บุคคลใด
 อทฺธิทฺโถติ ตํ อาหุ นักปราชญ์ทั้งหลายกล่าวว่า บุคคลนั้นไม่ใช่คนจน เป็นคนมั่งมี
 อโฆมนตสฺส ชีวิตํ ความเป็นอยู่ของบุคคลนั้นไม่เปล่าปราศจากประโยชน์ ตสฺมา
 สทุฏญจ สิลญจ ปสาทํ ฌมฺมทสฺสนํ อนุยฺยเชถ เมธาวิ สรํ พุทฺธาน สาสนนฺติ

เพราะเหตุนี้ เมื่อบุคคลมาระลึกถึงคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้าทั้งหลายแล้ว ควรประกอบตามความเชื่อในธรรมกาย คือ พระตถาคตเจ้า ควรประกอบตามศีล ควรประกอบตามกัลยาณศีล อริยกันตศีล ควรประกอบตามความเลื่อมใสในพระสงฆ์ ควรประกอบตามความเห็นตรงไว้เนื่องๆ ด้วยประการดังนี้ นี่เนื้อความของพระบาลี คลีความเป็นสยามภาษาได้ความเท่านี้

ต่อแต่นี้จะอธิบายขยายความเป็นลำดับไป เราท่านทั้งหลาย ทั้งคฤหัสถ์ บรรพชิตหญิงชายทุกถ้วนหน้า บรรดานับถือพระพุทธศาสนา เราจะวางความเชื่อของเราไว้ตรงไหน ถึงจะถูกต้องร่องรอยความประสงค์ทางพระพุทธศาสนา ที่เราจะดำเนินให้ถูกทางมรรคผลต่อไป จะวางความเชื่อลงไว้ตรงไหน ดำราเขาก็บอกไว้แล้ว **ยสฺส สทุธา ตถาคเต** ความเชื่อของบุคคลใดไม่กลับกลอก ตั้งมั่นดีแล้วในพระตถาคตเจ้า คือธรรมกาย ตถาคตนี่คือธรรมกายนี้เอง หรือแปลเสียอีกนัยหนึ่งว่า ความเชื่อของบุคคลใดไม่กลับกลอก ตั้งมั่นดีแล้วในธรรมกาย

ตถาคตคือตัวธรรมกายที่เดียว มีตำรารับรองว่า **ตถาคตสฺส เหตุ วาเสฏฺฐา อธิวจนํ รมฺมกาโย อิติปิ** ว่าดูก่อนวาเสฏฐโคตรทั้งหลาย คำว่าธรรมกายๆ นะ เป็นตถาคตโดยแท้ บอกไว้อย่างนี้ **รมฺมกาโย อหํ อิติปิ** เราผู้ตถาคตคือธรรมกาย วางหลักไว้อย่างนี้ ความเชื่อที่ไม่กลับกลอกตั้งมั่นดีแล้วในพระตถาคตเจ้า นี้ถูกแล้ว แปลอย่างนี้ เราจะต้องวางความเชื่อลงไว้ในธรรมกายนี้อีก นี่วัดปากน้ำค้นพบแล้ว ได้ตัวจริงแล้ว ไปนรกได้ ไปสวรรค์ได้ ไปนิพพานได้ อาราธนาพระพุทธเจ้าที่อยู่ในพระนิพพานมาให้มนุษย์เห็นในวัดปากน้ำมีมากมาย ในวันวิสาขะ มาชะ ให้เห็นจริง เห็นจังก่อนอย่างนั้น เท่านั้น แปลบาลีศัพท์หนึ่งแปลได้ตั้งร้อย ผู้รู้ถือว่าแปลผิด ไม่ถูก นี่แปลอย่างนี้ถูกเกินถูกอีก แนนอนทีเดียว ความเชื่อของเราต้องตั้งมั่นลงไป ในพระตถาคตเจ้า อย่างกลับกลอก ถ้าว่าไปกลับกลอกเสีย ก็เป็นอันไร้จากประโยชน์ ไร้จากผล ไม่ถูกต้องความสนใจพระอริยบุคคล พระอริยบุคคลท่านมีใจตั้งอยู่ในธรรมกายทั้งนั้น ยืนยันอย่างนี้ ตำรานี้ก็ถูกเรียกว่าอริยธนคาถา ทรัพย์อันประเสริฐของพระอริยเจ้า ถ้าว่าใจหยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย ดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายนั้นต้องมีศูนย์กลางนะ มนุษย์เล่า ถ้าว่ามนุษย์มีใจไม่ล่องแล่ง ใจไม่อ่อนแอ ใจไม่คลอนแคลน ก็ตั้งอยู่ในดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ นั้นแหละถูกหลักเป้าหมายใจดำของพุทธศาสนา กายมนุษย์ละเอียดที่ผ่นออกไป ก็ต้องตั้งมั่นอยู่ในกลางดวงธรรมอย่างกายมนุษย์ กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียดที่จะเหาะเหินเดินอากาศได้ ใจก็ต้องหยุด

นี้อยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียดที่จะเหาะเหินเดินอากาศได้ ใจกายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด ก็ต้องตั้งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหมที่จะเหาะเหินเดินอากาศได้ ใจก็ต้องหยุดนี้อยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นอรูปพรหม กายอรูปพรหมละเอียดที่จะเหาะเหินเดินอากาศได้ ใจกายอรูปพรหมละเอียดก็ต้องตั้งหยุดนี้อยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหมละเอียด ต้องหยุดอยู่ตรงนั้น กายเบา สลุลหุกวุตติโน เป็นผู้ประพฤติเบาพร้อม กายก็เบา วาจา ก็เบา ใจก็เบา ไม่มีหนักเลย ประพฤติดังนี้

เมื่อเข้าถึงธรรมกาย เคารพธรรมกาย มั่นในธรรมกาย ภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกาในพระพุทธศาสนา นับถือพระพุทธศาสนาต้องตั้งมั่นอยู่ในศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย ถ้าไม่ได้ธรรมกายละ ก็เข้าถึงธรรมกายให้ได้ จะต้องเอาใจไปตั้งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายให้ได้ บัดนี้ วัดปากน้ำมี ๑๕๐ กว่า คน ใจหยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายได้ ๑๕๐ กว่า ที่ยังเข้าไม่ถึงก็ เพราะประมาทเลินเล่อผลอตัว ทำไม่จริง เข้าไม่จริง จรดไม่จริง ตั้งไม่จริง ลอกแลกเช่นนี้โกงตัวเอง เมื่อโกงตัวเองเสียแล้ว เข้าถึงธรรมกายไม่ได้ ทำไม่โกงตัวเองเล่า มันขี้เกียจทำ ทำเข้าเมื่อยขบเล็กๆ น้อยๆ ขี้เกียจเสียแล้ว หยุดเสียแล้ว ไม่ทำแล้ว ทำก็เห็นกลางๆ ไรๆ เอาปล่อยเสียแล้ว ไม่ทำเสียแล้ว ไปไกลทำอื่นเสียแล้ว ใจไปจรดที่อื่นเสียแล้ว ไปจรดอะไรเล่า รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ปัจจุบันบ้าง อดีตบ้าง อนาคตบ้าง

ไปจรดอยู่ที่ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสในปัจจุบันเล่าเป็นอย่างไร ได้ยินเสียงในปัจจุบัน ที่ตั้งอยู่จรดอยู่ไปเสียแล้ว เสียงไปแล้ว กำลังนั่งอยู่ไปเห็นรูปเข้า เอาไปเสียแล้ว ไปสุดดมกลิ่นเข้า ไปเสียแล้ว ได้ลิ้มรสเข้า เอาไปเสียแล้ว ถูกประทุษร้ายด้วยสัมผัสเช่น เหลือบ ยุง รื่น บ้าง ร่าน ก็ไปเสียอีกแล้ว ไม่อยู่ที่ อย่างนี้เรียกว่าลอกแลกในปัจจุบัน ลอกแลกในอดีตเป็นอย่างไรละ นึกถึงรูปที่ล่องไปแล้ว เสียงที่ล่องไปแล้ว กลิ่นที่ล่องไปแล้ว รสที่ล่องไปแล้ว สัมผัสที่ล่องไปแล้ว รูปที่ล่องไปแล้ว รูปที่ล่องไปแล้วนะเป็นอย่างไร ดึกในบ้านเรื้อน เรือกสวนไร่นา เรือแพนาวา ต้นไม้ต้นไร่ ของที่ตนเห็นด้วยตาของตน เป็นของของตนอยู่ เป็นอันตรายไปเสีย ก็นึกถึงอายเรื่องนั้น ยังไม่หาย นั่นแหละนึกถึงอดีตละ รูปเป็นอย่างนั้น เสียงเป็นอย่างนั้น กลิ่นก็เป็นอย่างนั้น รสก็เป็นอย่างนั้น สัมผัสก็เป็นอย่างนั้น ลอกแลกไปเสียในอดีตอีกแล้ว ลอกแลกในอนาคตออกไปข้างหน้า จะได้รูปอย่างนั้น จะได้เสียงอย่างนั้น จะได้กลิ่นอย่างนั้น จะได้

ได้รสอย่างนั้น จะได้สัมผัสอย่างนั้น นึกไปข้างหน้าอีกและวันพรุ่งนี้ออกไป นั่นเป็น ข้างหน้าอนาคต จิตมันล่องแล่นในธรรม ๕ ประการนี้

ธรรม ๕ ประการนี้เรียกว่าธรรมที่ทำให้สัตว์เนิ่นช้า **ปฏญจาภิตตา ปชา ทุมฺ** สัตว์เนิ่นนานในรูปภพ อรูปภพ ไม่จบไม่แล้ว นี่แหละผู้ที่ลื่นล่อเพลอตัว โกงตัวเองก็ รูปนี้ ปล่อยใจไปจรดรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส อดีตบ้าง ปัจจุบันบ้าง อนาคตบ้าง ไม่ จรดอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละ เอียด ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม กายรูปพรหม ละเอียด กายอรูปพรหม กายอรูปพรหมละเอียด กายธรรม ธรรมกายละเอียด จรด อยู่那儿ไม่โกงตัวเอง ให้ความสุขแก่ตัวเองปัจจุบันทันตาเห็น แม้เป็นปุถุชนอยู่ก็เรียกว่า ปุถุชนสาวก ถ้าจรดอยู่ได้ ถ้าจรดอยู่ไม่ได้ยังเป็นปุถุชนอยู่ เรียกว่าล่องแล่นอยู่นั่นเอง ไม่จัดเข้าในปุถุชนสาวก ถ้าจรดอยู่ละก็จัดเข้าในปุถุชนสาวกละ ต้องเข้าถึงธรรมกาย โคตรภูให้หนักขึ้นไป เข้าถึงพระโสดาอริยสาวกทีเดียว เป็นอริยสาวกทีเดียว นี่ความ ตั้งใจเป็นอย่างนี้นะ วางใจเป็นอย่างนี้ ให้ถูกหลักฐานอย่างนี้ เมื่อถูกหลักฐานอย่างนี้ แล้ว นี่ในข้อต้น

ข้อที่ ๒ รองลำดับลงไป **สีลญจ ยสฺส กลฺยาณํ อริยกนฺตํ ปสฺสิตํ** นี่ศีลของ บุคคลใดอันดีงาม **กลฺยาณํ อริยกนฺตํ** อันพระอริยเจ้ารักใคร่ชอบใจ **ปสฺสิตํ** อัน พระอริยเจ้าสรรเสริญแล้ว ศีลอันดีงามนะศีลอะไร เขาเรียกว่ากัลยาณศีล อริยกันตศีล ปสฺสิตศีล เรียกว่าศีลอันดีงามที่พระอริยเจ้าใคร่ พระอริยเจ้าสรรเสริญแล้ว ศีลอันดี งาม เมื่อใจหยุดจรดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์พอดี กายมนุษย์ ละเอียด กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด ทั้ง ๘ กาย ๙ กาย ๑๐ กาย เป็นลำดับขึ้นไป ถ้าว่าศีลของผู้มีใจหยุดเช่นนั้น ศีลของบุคคลผู้นั้นก็เป็นกัลยาณศีล เป็นอริยกันตศีล เป็นปสฺสิตศีลทีเดียว ทำไมเป็นเช่นนั้น ศีลก็แปลว่าปรกติ ศีลเขาแปลว่าปรกติ ปรกติกาย ปรกติวาจา ปรกติใจ ใจเป็นอัพโพหาริกศีล ด้วยปรกติกาย ปรกติวาจา ปรกติใจ ปรกตินะเป็นอย่างไร ใจหยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ถูก เป้าหมายใจดำรงรอยของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ เมื่อใจหยุดแล้ววาก็อยู่ในกรอบ ของศีล กายก็อยู่ในกรอบของศีล ใจก็อยู่ในกรอบของศีล ไม่ละเมิดศีลไปได้ เพราะใจ หยุดเสียแล้วแน่นอนทีเดียว ไม่คลาดเคลื่อน ไม่พัวพันที่เดียว แน่นอนทีเดียว เมื่อ แน่นอนเช่นนั้นละก็ นั่นแหละ เป็นกัลยาณศีล เป็นอริยกันตศีล เป็นปสฺสิตศีล ศีล โดยตรงทีเดียวนี้แหละ พระอริยเจ้าใคร่ พระอริยเจ้าชอบใจ พระอริยเจ้าสรรเสริญทีเดียว

เป็นอย่างนี้ แม้จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยกาย จะพูดสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยวาจา จะคิดสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยใจ ก็ไม่มีละเมิดศีล อยู่ในกรอบศีลนั่นเอง ไม่เคลื่อนจากศีลไปได้ จึงจัดได้ชื่อว่า เป็นกัลยาณศีล อริยกันตศีล ปสังสิตศีล ศีลอย่างนี้เป็นศีลสามัญ ยังไม่เป็นวิสามัญ ศีลวิสามัญต้องเห็นศีล ศีลอย่างนี้ถึงจะมีในกายมนุษย์ กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด ทั้ง ๘ กายที่มีในไตรภพก็เป็นศีลสามัญ ศีลของเทวดาต้องมันอยู่เป็นปรกติธรรมดา กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม รูปพรหมละเอียด กายอรุปรหม อรุปรหมละเอียด มีอยู่เป็นปรกติธรรมดา ศีลของกายมนุษย์ละเอียดไวใจไม่ได้ นัก เจ้ากายมนุษย์หยานนี้ก็ไวใจไม่ได้นัก ยังล่องแล่กอยู่ ไม่มันคง ถ้าว่าทั้ง ๖ กายนี้ ละก็มันคงละ ถ้าว่าไม่อยู่หนึ่งละก็เหาะเหินเดินอากาศไม่ได้ทีเดียว ทั้ง ๖ กายนั้นจึงจัดได้ชื่อว่าเป็นศีลสามัญ

ศีลวิสามัญนะเห็นศีลทีเดียว เห็นศีล คือกาย กายมนุษย์ไม่เห็น กายมนุษย์ละเอียดเห็น กายทิพย์เห็น กายทิพย์ละเอียดเห็น กายรูปพรหมเห็น กายรูปพรหมละเอียดเห็น กายอรุปรหมเห็น กายอรุปรหมละเอียดเห็น นั่นเห็นศีล เห็นศีลเป็นดวง ขนาดดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ ไสบริสุทธีสนิทดุจกระจกคันฉ่องส่องเงาหน้า อย่างนี้เรียกว่าเห็นดวงศีล เมื่อเห็นดวงศีลเช่นนี้จะก็เห็นหมดทั้ง ๗ กายนั้น เห็นตลอดไป เมื่อเห็นเช่นนี้จะก็ นั่นแหละเป็นกัลยาณศีลแท้ๆ นั่นแหละเป็นอริยกันตศีลแท้ๆ นั่นแหละเป็นปสังสิตศีลแท้ๆ ถูกละเป็นทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ เมื่อเห็นเช่นนั้นแล้ว ใจของผู้เห็นนั้นก็ติดอยู่ศูนย์กลางดวงศีลนั้นไม่คลาดเคลื่อนทีเดียว เมื่อติดดวงศีลได้ ดวงสมาธิไม่ต้องไปไหน อยู่กลางดวงศีล ดวงปัญญาที่อยู่กลางดวงสมาธิ ดวงวิมุตติไม่ต้องไปไหน อยู่กลางดวงปัญญา ดวงวิมุตติญาณทัสสนะไม่ต้องไปไหน อยู่กลางดวงวิมุตติ เข้าทางไปของพระอริยเจ้า พระอรหันต์ ถูกทีเดียวไม่คลาดเคลื่อนละ นี่ท่านจึงได้วางตำราไว้เป็นข้อที่ ๒ เป็นศีลของธรรมกาย นี่เป็นศีลของธรรมกาย เข้าถึงธรรมกายก็ด้วยวิธีนี้ พอเข้าถึงธรรมกายแล้ว ศีลของธรรมกายก็มีแบบเดียวกันนี้ เป็นลำดับไปทีเดียว ตำราวางไว้แสดงกันแล้วมากมาย นี่เป็นข้อที่ ๒ เรียกว่าศีล

ข้อที่ ๓ เป็นลำดับไป สงฺฆเม ปสาโท ยสฺสสตฺถิ อชฺชฎตณฺจ ทสฺสนํ ความเลื่อมใสในพระสงฆ์ ความเลื่อมใสในหมู่ สงฺโฆ เขาแปลว่าหมู่ มีอยู่แก่บุคคลใด ความเลื่อมใสในหมู่มีอยู่แก่บุคคลใด ความเลื่อมใสคือชอบใจ ปิติปราโมทย์ ร่าเริงบันเทิงใจ ปลาบปลื้มตื่นเต็มเอิบอ้อมในใจ ที่เรียกว่าเลื่อมใส ปลาบปลื้มเอิบอ้อมตื่นเต็ม

ในใจ ความเลื่อมใสคือความผ่องใส เมื่อมีศรัทธากำลังบริจาคนานอยู่ก็มีความเลื่อมใสจัดขึ้นเพิ่มอีก เมื่อนั่งทำความเพียร กำลังนั่งอยู่ เมื่อมีความเลื่อมใสนั่งหนักขึ้นไปอีกนั้นเรียกว่าความเลื่อมใส ความเลื่อมใส ความผ่องใส นัยหนึ่งว่า เหม แปลว่าเป็นแดนสวรรค์ ก็มี ความเลื่อมใสเกิดขึ้นแล้ว ดูสีหน้าสีตาก็อกรู้ ดูสีหน้ารู้ หน้าดำอยู่ กลับมีสีงามขึ้นทีเดียว ขาวๆ ก็ผิวงามขึ้นทีเดียว ผุดผ่องขึ้นทีเดียว นี่เพราะเกิดจากความเลื่อมใส เลื่อมใสนี้แหละ ทำร่างกายให้สะอาดสะอาด ทำร่างกายให้สะอาดสลวย ให้งดงาม เพราะความเลื่อมใสอันนี้ เลื่อมใสเต็มทีก็เหาะเหินเดินอากาศไปได้ เลื่อมใสจัดหนักเข้าๆ เหาะเหินเดินอากาศได้ เพราะความเลื่อมใสอันนี้ไม่ได้เป็นของพอดีพอร้าย ให้เลื่อมใสในหมู

เลื่อมใสในหมูเลื่อมใสอย่างไร อย่างนี้ เหมือนพระเณรอย่างนี้แหละ นับว่าพระก็ ๔ แถว แถวละ ๘ องค์ เณรก็ ๓ แถว แถวละ ๘ องค์ เขาไม่เลื่อมใสเขามาแต่แถวเดียว เณรพระก็มาไม่ครบ ๔ แถว นี่เขาไม่เลื่อมใส เพราะขาดความเลื่อมใสเสียแล้ว เขาไม่เลื่อมใสในหมู เขาไม่อยากจะเข้าหมู นั้นแน่ พวกไม่เลื่อมใสในหมู พวกไม่อยากจะเข้าหมู เหมือนพวกเราอุบาสกอุบาสิกาเวลาถึงวันธรรมสวนะจะต้องฟังเทศนา ฟังธรรมกัน จำศีลภาวนากัน ไม่มาเสียแล้ว ขาดตกบกพร่องไปเสียแล้ว นั้นเขาไม่เลื่อมใสในหมู เขาขาดความเลื่อมใสในหมูเสียแล้ว ถ้าเขาเลื่อมใสในหมูละก็ไม่ขาดตกบกพร่องเลย สมบูรณ์บริบูรณ์เต็มเปี่ยมทีเดียว ถึงเวลามาแล้วก็กลัวจะขาดหน้าทีไป หน้าทีของตัวเองจะขาดไป ไม่ให้ขาดตกบกพร่องละ นี่พวกนี้เลื่อมใสในหมู กลัวหมูจะขาด กลัวหมูจะไม่เจริญ กลัวหมูจะซุบซิดเศร้าหมองซุนมัว ไม่แน่นอน ไม่เป็นที่เลื่อมใสศรัทธารักษาความเลื่อมใสในหมูไว้ไม่ให้คลาดเคลื่อน ไม่ยอมทีเดียว รักษาความเลื่อมใสในหมูไว้

นี่พวกเลื่อมใสในหมูนะ หมูอะไร หมูพุทธศาสนิกชนนี้แหละ หมูภิกษุสามเณรอุบาสกอุบาสิกา แต่ว่าณันท์ก็เลื่อมใสในหมูเหมือนกันนะ หัวหน้าไปทางไหนละก็ไปเป็นแถว ไม่คลาดเคลื่อนละ นั้นก็เลื่อมใสในหมูเหมือนกัน ขาดหมูไม่ได้ หมูเนื้อ หมูนก หมูปลาเขาก็เลื่อมใสในหมู เป็นธรรมชาติของสัตว์พวกนั้น หมูภิกษุสามเณรเล่า ก็เป็นธรรมชาติของหมูภิกษุสามเณรเหมือนกัน เพราะมีธรรมเสมอกัน มีธรรมร่วมกัน มีศีล ๒๒๗ ศีล ๑๐ ร่วมกัน ประพฤติธรรมร่วมกัน มีศีลร่วมกัน สมาธิร่วมกัน ปัญญาร่วมกัน พวกนี้อยู่ที่ไหนก็รักใคร่กันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน น้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไม่ขาดตกบกพร่อง ทำสิ่งใดก็ทำพร้อมๆ กัน เลิกสิ่งใดก็เลิกพร้อมกัน ไม่รังเกียจ

เจ็ดจดกันซึ่งกันและกัน นี่พวกนี้เลื่อมใสในหมู่ทั้งนั้น ลักษณะเลื่อมใสในหมู่นี้แหละ เป็นธรรมสำคัญ มีอยู่แก่บุคคลใดเลื่อมใสในหมู่นี้ หมู่ผู้ประพฤติดีประพฤติชอบ ผู้มี ธรรมกาย หมู่มีธรรมกายก็รักใคร่ในกันและกัน ไม่ทุ่มเถียงกัน พุดก็อนุโลมตามกัน อนุวัติกัน ไม่แก่งแย่งกัน พวกที่แก่งแย่งกันเสีย คัดค้านกันเสีย นี่ทำหมู่ให้แตก ทำ พวกให้แตก อย่างนี้เรียกว่าไม่เลื่อมใสในหมู่ คัดค้านในหมู่ ต้องเลื่อมใสในหมู่ ไม่ให้ หมู่แตก ไม่ให้หมู่กระเทือนทีเดียว เพราะพร้อมซึ่งกันและกัน นี่ **สงฺฆะ ปสาโท** ความเลื่อมใสในหมู่มีอยู่แก่บุคคลใด บุคคลนั้นได้ชื่อว่าเป็นคนไม่ยากจน เป็นคนมั่งมี ที่เดียว เลื่อมใสในหมู่นี้ ฉลาดอยู่คนเดียวไม่ได้ เข้าใกล้ใคร มีลัทธิอันใดที่ตัวมีอยู่ ลัทธิของตัวที่มีอยู่นั้นไม่รังเกียจเจ็ดจดกัน เอาใจใส่แนะนำตักเตือน ให้ซึ่งกันและกัน รู้ เหมือนตน มีนิสัยใจคออันเดียวกัน ไปไหนก็ไปในหมู่เดียวพวกเดียวกัน

เหมือนพระพุทธเจ้าท่านอุปติตรัสขึ้นในโลก ท่านมีธรรมกาย ธรรมกายเป็น พระพุทธเจ้า เป็นพระตถาคตเจ้า ท่านมองทีเดียวแหละ ใครจะมีธรรมกายเหมือน เราบ้าง ท่านมีความรู้วิเศษ คนนี้มีเหตุได้สั่งสมอบรมมาสมบรูณ์บริบูรณ์ด้วยกันแล้ว บารมีเป็นเหตุ บารมีแก่แล้ว สมควรที่จะได้มรรคผล สมควรจะมีได้ธรรมกายเหมือน เรา ไม่ว่าอยู่ไกลอยู่ใกล้ พระองค์อุตสาหะพยายามไปแนะนำ ให้มีธรรมกายเหมือน ท่าน เมื่อมีธรรมกายเหมือนท่าน ก็เป็นหมู่เดียวกับท่าน เป็นพวกเดียวกับท่าน พอมี ธรรมกายเหมือนท่าน ก็เป็นพวกเดียวกับท่าน เป็นหมู่มีธรรมกายนะ เป็นชั้นๆ เป็น อรหันต์อรหัตบ้าง เป็นพระอนาคาบาง เป็นพระสกทาคาบาง เป็นพระโสดาบาง เป็น โคตรภูบ้าง ไม่ว่าอยู่ที่ไหน พระองค์เสด็จไปแนะนำสั่งสอน ให้มีธรรมกายปรากฏขึ้น เหมือนพระองค์

เมื่อมีธรรมกายปรากฏขึ้นเหมือนพระองค์แล้วก็ไปเป็นพระพุทธเจ้าทีเดียว เมื่อมี ธรรมกายก็รู้จักพระตถาคตเจ้าทีเดียว รู้จักพระตถาคตเจ้าว่า อันนี้เป็นพวกเดียวกันหมู่ เดียวกัน นั้นท่านผู้นั้นก็เลื่อมใสในหมู่ อยู่ที่ไหนไม่ว่าใกล้และไกล เวลาจำพรรษา ต่างกัน ไกลจากกัน ไปมากันไม่ถึง พอพรรษาพรรษาแล้วละก็ ต่างฝ่ายต่างมุ่ง แน่นแน่วไปเฝ้าพระศาสดาที่วิหารเชตวันทีเดียว มาสะบักสะบอมทีเดียว ผ่าผอนเปียก น้ำคร่ำฝนมาทีเดียว เคลอะคละมาด้วยตมด้วยเลนทีเดียว พระองค์เห็นความลำบาก ความเลื่อมใสในหมู่ของพระสงฆ์มากด้วยความลำบากเช่นนี้ เมื่อมีความลำบากเช่นนี้ แล้ว พระองค์ก็ทรงอนุญาตวินัยบางข้อ ให้ภิกษุไปเฝ้าพระตถาคตเจ้าได้สะดวกด้วย การไปมา ในเรื่องนี้พระศาสดาถึงความใหญ่ นับความเลื่อมใสในหมู่นี้ เลื่อมใสใน

หมี หมีศีล ก็ต้องให้มีศีลเหมือนกัน หมีสมาธิ ให้มีสมาธิเหมือนกัน หมีปัญญา ให้มีปัญญาเหมือนกัน หมีความวิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ก็ให้มีเหมือนกัน ถ้าหมี มีธรรมกาย ก็ให้มีธรรมกายเหมือนกัน นี่เป็นอันเลื่อมใสในหมี **สงฆะ ปสาทยสุตฺต** ความเลื่อมใสในหมีมีอยู่แก่บุคคลใด บุคคลนั้นเรียกว่าเป็นคนมีปัญญา เป็นคนมีอริยทรัพย์ภายในทีเดียว แสดงตัวเองอย่างนั้น เมื่อเป็นเช่นนั้น นี่เป็นข้อที่ ๓

ข้อที่ ๔ **อุชฺฏกตญฺจ ทสฺสนํ** ความเห็นตรง ความเห็นตรงมีอยู่แก่บุคคลใด เห็นตรงนะเห็นอย่างไร เห็นตรงไม่คด เห็นทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ ว่าทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์นั้นไม่ใช่ทางอื่น มีทางเดียว ทางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย เดินไปในกลางทางนั้น กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย กายมนุษย์ก็มีกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ถ้าว่ากายมนุษย์ละเอียดก็มีดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ก็มีดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ กายทิพย์ละเอียดก็มีดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหมก็มีดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียดก็มีดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหมก็มีดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหม กายอรูปพรหมละเอียดก็มีดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหมละเอียด กายธรรมก็มีดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรม กายธรรมละเอียดก็มีดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรมละเอียด ในกลางดวงธรรมนั้นแหละ ดำเนินไปทางกลางดวงธรรมนั้น ดำเนินไปในทางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ เดินไปในทางนั้นเหมือนกันหมด และเข้าถึงกายธรรมละเอียด

เดินไปในกลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ก็เข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด เมื่อเข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด ใจกายมนุษย์ละเอียดก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด ก็เดินไปในกลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ในกลางดวงนั้น ก็เข้าถึงกายทิพย์ เดินไปอย่างนี้จะเข้าถึงกายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหมก็เดินไปอย่างนี้ ไปแบบเดียวกันนี้ เข้าถึงกายรูปพรหมละเอียดก็เดินไปแบบเดียวกันนี้ เข้าถึงกายอรูปพรหมก็เดินไปแบบเดียวกันนี้ เข้าถึงกายอรูปพรหมละเอียดก็เดินไปแบบเดียวกันนี้ เข้าถึงกายธรรมก็เดินไปแบบเดียวกันนี้ เข้าถึงกายธรรมละเอียดก็เดินไปแบบเดียวกันนี้ นี่เรียกว่า **อุชฺฏกตญฺจ ทสฺสนํ** ความเห็นเป็นธรรมชาติตรงทีเดียว นี่ตรงอย่างลึกลับ ตรงอย่างทางมรรคผลทีเดียว

ถ้าตรงผิดจากมรรคผลละ ย่นย่อลงมาเสียกว่านั้น ความเห็นต่ำลงมากว่านั้น โลกประเพณีวิสัยความเป็นไปของมนุษย์นี้ ภิกษุก็ดี สามเณรก็ดี อุบาสกก็ดี อุบาสิกา ก็ดี ประพฤติไปตามสุจริตกาย สุจิตวาจา สุจิตใจ ตัวเองก็ไม่ให้ได้รับความเดือดร้อน ประการใด ด้วยกายวาจาใจของตัว คนอื่นก็ไม่ได้รับความเดือดร้อนเพราะกายวาจาใจ ของตัว ทั้งตนและบุคคลผู้อื่นก็ไม่ได้รับความเดือดร้อน เพราะกาย วาจา ใจ ของตัว นี้ เรียกว่า **อุชุกตมฺย ทสฺสนํ** ความเห็นตรง นี่ต่ำลงมา ต่ำลงมากกว่าทางมรรคผล ดังกล่าวแล้ว

ต่ำลงไปกว่านั้นอีก การเลี้ยงชีพหารายได้ของมนุษย์ หรือการปกครองสมบัติ ของมนุษย์ ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ชาวนาทำนาก็ไม่รุกคั้นไร่คั้นนา กัน ชาวสวน ทำสวนก็ไม่รุกคั้นไร่คั้นสวนกัน การค้าขายก็ไม่เบียดแวงกัน ค้าขายกันโดยซื่อตรง ไม่ อิจจาริชยา กัน ดังนี้เรียกว่า **อุชุกตมฺย ทสฺสนํ** ความเห็นตรงเหมือนกัน หรือปกครอง ประเทศก็ไม่เบียดแวงขอบเขตประเทศกัน ไม่เกี่ยงกัน คนในปกครองในกันและกัน เดินตรงๆ เอ็งจะมาอาศัยก็มาเถอะโดยตรง ฉันชอบเดินตรงๆ ผู้มาอาศัยเล่าก็มา อาศัยโดยตรงๆ ไม่มีเล่ห์เหลี่ยมเป็นอุบายปลอมตัวเข้ามา อย่างนี้เรียกว่า **อุชุกตมฺย ทสฺสนํ** ความเห็นตรงอย่างต่ำลงมา ความเห็นตรงอย่างนี้ก็ได้ดูเดียวกัน

เพราะเหตุนั้นในข้อที่ ๔ นี้ เมื่อมีความเห็นตรงเช่นนี้ ก็จะเป็นภิกษุสามเณร หรืออุบาสก อุบาสิกา ก็ได้ชื่อว่ามอริยทรัพย์อยู่ภายใน เป็นคนมอริยทรัพย์ เป็นผู้ มีดวงใจจรดถูกกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ความเห็นไม่มีพริฐเลย หรือความ ทำก็ไม่มีพริฐเลย ความพูดก็ไม่มีพริฐเลย ความคิดก็ไม่มีพริฐเลย เพราะใจนั้นวาง ถูกหลัก ถูกเป้าหมายใจดำทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์

เหตุนี้ท่านจึงยืนยันว่า **อทลฺหิโทติ ตํ อาหุ** ทั้ง ๔ จำพวก การเลื่อมใส ไม่กลับกลอก ความเลื่อมใสไม่กลับกลอก มันด้วยดีในธรรมกาย ศีลอันดีงามอันพระ อริยเจ้าใคร่ชอบใจ อันพระอริยเจ้าสรรเสริญแล้ว และความเลื่อมใสในหมู่มีอยู่แก่บุคคล ใด ความเห็นตรงมีอยู่แก่บุคคลใด **อทลฺหิโทติ ตํ อาหุ** ว่านักปราชญ์ทั้งหลาย กล่าวไว้ บุคคลนั้นเป็นคนมอริยทรัพย์ เป็นคนไม่ยากจน เป็นคนไม่ขัดสน เป็นคนมี อริยทรัพย์อยู่ภายใน

ตสฺมา สทฺธมฺยํ สิลมฺยํ ปสาทํ ธมฺมทสฺสนํ อหฺมฺยฺเชถ เมธาวิ สํ พุทฺธาน สาสนํ เพราะเหตุนี้ เมื่อบุคคลมาระลึกถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย

ดังนี้ ควรประกอบความเชื่อ ควรประกอบความศรัทธา ควรประกอบตามความเลื่อมใส ควรประกอบตามความเห็นธรรมไว้เนืองๆ ให้มั่นในขันธสันดาน ย่อมประสบสุขพิเศษ ไพศาลในปัจจุบันนี้และต่อไปในภายหน้า

ที่ชี้แจงแสดงมานี้ ตามวาระพระบาลีคือความเป็นสยามภาษาตามมตยาธิบาย พอสมควรแก่เวลา เอเตน สจฺจวชฺเชน ด้วยอำนาจความสัตย์ที่ได้อ้างธรรมปฏิบัติ ตั้งแต่ต้นจนอวสานนี้ สทา โสตุถิ ภวนฺตุ เต ขอความสุขสวัสดีจงบังเกิดมีแก่ท่านทั้งหลาย บรรดามาสโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า สัพพพุทฺธานุภาเวน ด้วยอำนาจพระพุทฺธเจ้าทั้งปวง สัพพธมฺมานุภาเวน ด้วยอำนาจพระธรรมทั้งปวง สัพพสงฺฆานุภาเวน ด้วยอำนาจพระสงฆ์ทั้งปวง พุทฺธรตฺนํ ธมฺมรตฺนํ สงฺฆรตฺนํ ติณฺณํ รตฺนํ อานุภาเวน ด้วยอำนาจรัตนทั้ง ๓ พระพุทฺธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ จตุราสีติสหัสสธมฺมกฺขนฺธานุภาเวน ด้วยอำนาจพระธรรมชั้นทั้ง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้น ปิฎกคฺตฺยานุภาเวน ด้วยอำนาจปิฎกทั้ง ๓ คือ วินัย ปิฎก สุตตันตปิฎก ปรมัตถปิฎก ชินสาวกานุภาเวน ด้วยอำนาจชินสาวก สาวกของท่านผู้ชนะมาร จงดลบันดาลความสุขสวัสดีให้อุปบัติบังเกิดมีเป็นปรากฏ ในขันธปัญจกแห่งท่านทานิสรบดีทั้งหลาย ทั้งคฤหัสถ์บรรพชิตบรรดามาสโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า อาตมภาพชี้แจงแสดงมาพอสมควรแก่เวลา สมมติยุติธรรมิกถาโดยอรรถนิยมความเพียงเท่านี้

เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ

พระอริยมหาคุณา พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)